

Branke BABIĆ:

Arhiv Eo. krajeva B. Lika

ABK 209-008-009

STVARANJE PRVE ČETE

Krajem marta 1941. bio sam mobilisan u rezervu bivše jugoslovenske vojske. Otišao sam, prema rasporedu, u svoju jedinicu, XXV puk u Celje. Sa ovim pukom išao sam na mađjersku granicu. U to vrijeme bila je direktiva da se komunisti uključuju u vojne jedinice, čak i dobrovoljno, oni mlađji što nisu vojni obveznici, kako bi se organizovao i pružio otpor okupatoru.

Prilikom napada Nijemaca zatekao sam se sa jedinicom na mađjarskoj granici i dan - dva pružili smo otpor njemačkim snagama. Bio sam mitraljezac. Branili smo most preko rijeke Drave. Tu me je u stvari zatekla kapitulacija naše zemlje i raspad bivše jugoslovenske vojske. Bio sam čak zarobljen od strane njemačke vojske kod Vrežinskih Toplica. Proveo sam nekoliko dana u Vreždinu u logoru u vojnim kasernama kao ratni zarobljenik. Onda su nas prebacili u sabirni logor kod Ptujja obećavajući nam da će nas pustiti kućama. Međutim, vidjeli smo da je to samo propaganda. Govorili su da će nas u Mariboru, kada se svi iskupimo, pustiti. Pretpostevljao sam da tako neće biti. Kada smo stigli u Maribor razmišljao sam da se na neki način izvučem i pobjegnem. Prilikom sprovođenja u kolonama u kaserne uspio sam da pobjegnem iz stroja.

Kako sam ovdje duže vremena živjeo i dobro poznao Maribor došao sam do jedne kuće i odmah se presvuкао u civilno odjelo. Tako sam se mogao slobodnije kretati. Skoro čitav mjesec sam ostao u Mariboru. Za to vrijeme učestvovala sam u organizova-

nju partijskog reda u Mariboru. Tu sam našao drugove sa kojima sam prije rata radio pa smo formirali partijske organizacije, Mjesni komitet itd. Međutim, odlučio sam da se vratim u Banju Luku, bio je kraj maja 1941. godine kada sam stigao u Banju Luku.

Nastanio sam se kod roditelja. Odmah sam se pove-
zao sa partijskom organizacijom. Još je relativno mirno i nema
progona od strane njemačkih i ustaških vlasti. Počeo sam da ra-
dim. Čestvovao sam na sastancima komunistâ na kojima smo rezme-
trali nastalu situaciju i vršili pripreme za pružanje otpora.
Tako sam bio na sastanku na Jekatiucima koji je održan u junu
1941. Koliko mi se čini, mislim, da su održana dva sastanka. Us-
koro je bio obelodan prvi Vojni komitet za Kosansku Krajinu.
Bio sam član toga Vojnog rukovodstva. Odmah smo počeli da radimo
na pripremanju oružanog ustanka. Na tome je upravo bilo odgovor-
no rukovodstvo, neime vojno rukovodstvo, u kome su se nalazili
Uman Karabegović, Branko Babič - Slovenac, Rasim Hadžić i Josip
Mežer - Čeča. Počeli smo da stvaramo borbene grupe, da prikuplja-
mo oružje, čak su vršeni prepsai na neke magazine sa oružjem i
sl.

Krajem juna i početkom jula ustaške vlast počela je
sa našim proganjanjem. Uslijedilo je hapšenje većeg broja drugo-
va. Ja sam se u to vrijeme sklonio u jačnu kuću, ali pošto su
bile pooštrene mjere od strane njemačke i ustaške vlasti, to sam
bio prisiljen da napustim Banju Luku i da izađem preko Jekit-
luke na teren centralne Bosne.

Obzirom da je još drugove uspjelo da izbjegne hap-
šenje počeli smo da se prikupljamo. Uskoro smo formirali i prvu
banjalučku četu u kojoj su se nalazili svi drugovi koji su izašli

iz Banja Luke. Prvi komendant toga odreda /čete/ bio je Danko Vitrov, a ja sam bio politički komesar. Tu smo imali i manje akcije. Prvi napad bio je na Krupa na Vrbasu, zatim na žandarmerijsku stanicu i još neke manje akcije. Neka od njih su uspjele, a neke i nisu. Cilj nam je bio da dođemo do oružja pa smo u ovim akcijama zarobili i po koju pušku.

Ovđe sam proveo oko mjesec i nešto više. Sedjutiin mskoro je kod nas došao Djuro Pucar - Stari. Krajem avgusta ili početkom septembra ualijeđilo je formiranje Okružnih komiteta KPJ za Kozaru, Podgrmeč, Srnjavor, Čajče i dr. Tada sam određjen za sekretara Okružnog komiteta KPJ za Kozaru. Tako je došlo da se i banjalučka četa reformira, jer su u njoj bili neham rukovođeci kadrovi, koji su sada raspoređeni na razne dužnosti.

Napustio sam teren Centralne Bosne i krenuo za Kozaru. Trebalo je da idemo preko Brvara i terena Podgrmeča kako bi došli na Kozaru. Na putu smo stigli u Mrkenjić Grad koji je bio obođen, osim zauzet od strane četnika Broša Brenovića. Još smo mi bili u relativno dobrim odnosima sa četnicima, odnosno nismo bili u sukobu sa njima. U grupi smo bili Danko Vitrov i ja sa desetinom drugova. Bilo nas je oko 12 u grupi kada smo stigli u Mrkenjić Grad. Otišli smo do četničkog komandanta Brenovića. On nas je primio u svoje štabu. U toku razgovora sa Brenovićem u njegovom štabu ubla je grupa četnika sa puškama na "gotovs" usredjujući nam da dignemo ruke u vis, a zatim su nas razoružali govoreći da smo komunisti. Tu su nam saopštili da ćemo biti strijeljani.

I smo u toku razgovora sa Brenovićem isticali kako se naš štab nalazi u oslobođenom Brvaru, na što nam je Brenović

rekao da nema veze sa Brvarom pa smo zaključili da već mora da postoje raznimolazanje između nas i četnika. Ipak smo sustrali da to još nije uslijedilo. Međutim, kada je ušla grupa četnika i razoružala nas, onda smo vidjeli da je to konačno. Mi smo protestovali zbog ovog postupka. Rečeno nam je da će vidjeti da li ćemo pred četnički sud ili će nas kao komuniste strijeljati.

U toku ove gužve se nama ualijedio je napad na Mrkonjić Grad od strane ustaša i domobrana. U zbrki koja je nastala mi smo se spasili. Prihvatili smo se našega oružja i zajedno sa četnicima pošli na položaje. Bila nam je namjera da se na ovaj način izvučemo i pobjegnemo. To nam je i uspjelo; jedino je Mirko Kovačević, brat Dušanin, ovom prilikom poginuo. Bio je blizu mene. Bio je veoma dobar dečko. Mi smo naletili na grupu kada smo se probijali pa je Kovačević bio pogodjen.

Nakon što smo se izvukli iz četničkog zarobljeništvu krenuli smo prema Brvaru. U Brvaru sam se zadržao kraće vrijeme, a zatim krenuo na Kozaru preko Podgrmeča, gdje je sekretar Okružnog komiteta bio Šefket Maglešić. I ovdje sam se zadržao nekoliko dana. U Kozaru sam stigao u septembru 1941. godine.

Arhiv Eo. kraji. B. Luka

ABK 209-008-009